

Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. II. Quis vestrum cogitans potest adjicere ad staturam suam cubitum vnum, Matth. 6.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

fortitudo vestra: vbi virtus: vbi potentia ad illuminationem cęcorum? lam tandem opera vestra aperiantur oculi cęcorum, vt videant, & intelligant, & faneantur, & saluentur, adeo vt demum videant in æternam gloriam Dei, visi in claritate, & charitate perpetua. Amen.

FERIA II. DOMINICÆ DE CÆCO.

CONCIO PRIMA.

Quis vestrum cogitans potest adiciere ad staturam suam cubitum vnum. *Matth. 6.*

ARGUMENTVM.

Proponuntur duę sollicitudines, cęlestis & terrena. In Deo reponenda spes nostra. Afferuntur rationes nos impellentes ad hoc. Alię rationes nos moventes ad sollicitudinem cęlestiū amplexandam.

Quis vestrum cogitans potest adiciere ad staturam suam cubitum vnum? & de vestimento quid solliciti estis? Vbi de duabus sollicitudinibus propositis, vnam tollit, alteram iubet. De prima. *Nolite solliciti esse dicentes. Quid manducabimus, aut quid bibemus? aut quo operiemur?* De secunda verò. *Quæritis primum Regnum Dei, & iustitiam eius.* Primam considerantes, duo attendemus. Alterum sunt rationes illam remouentes sollicitudinem. Alterum est corollarium, (quod dicunt) documentum videlicet, de non curandis superfluis.

Disiſſo.

Rationes ponderantes, quibus à mala illa sollicitudine deterremur; primū aduertimus; quod non frustra Christus huic iussioni, atque consilio rationes adhibuit, verbis præceptoris non contentus, aut exhortatoris. Ita enim quam cupiat nos esse sollicitudine ista solutos notū facit omnibus, dum iussioni adiicit rationes, easq; multas, & admodum præstantes, & efficaces; vt verè qui, quod eiusmodi suadetur rationibus, id non præstat, is se ratione vacuū, & mente alienum declaret. Propterea tam frequens in scripturis est, ac siq; sultorum accusatio, & reprehensio, quod à ratione demient maxime, illiq; aduersentur; quorum redargutio eiusmodi quam id displiceat Deo, euidenter manifestat; & consequenti rationibus istis Christus innuit, quā à ratione procul sit, qui sollicitudine ista mala laborat; quanto enim rationi consonum est de temporalibus non cogitare, tantò qui cogitat, rationi aduersatur. Deniq; & fragilitati nostrę subsidium dignanter adaptat. Tam est vniciq; cordi vita ista natura; vt pendens iugiter videatur ante oculos nostros, & illi vnde quaq; timeamus. Inde populi murmuraciones in deserto, Non sunt aquę: deest panis, *cur e-* *Num. 21. 5.* *duxistis nos in desertum istud, vt occideretis* *Exod 16 3.* *omnem multitudinem fame?* Inde communis hominum sollicitudo, sedulitasque in prospiciendis vitę necessariis. Vidit hanc nostram infirmitatem Christus, compasus est, prospicit, vt par est. Ideo non videmus cõtra populum, super necessariorū ad vitam defectū murmurantem, irasci Deū. Murmurat videns Pharaonẽ se persequen-

tem &

SI non est minoris dignitatis nunc Christianus quilibet, quam fuerit iam olim in veteri lege sacerdos, quandoquidem populus Christianus est sacerdotium regale, & gens sancta, vt ait Princeps Apostolorū Petrus: *Nũ. 18. 20.* Profectò nihil minus distindere de Dei pro-
Deut. 18. 1. uidentia debet, quam tunc sacerdotibus
1. Pet. 2. 9. iubeatur à Deo, qui partem non essent in
 reliquis tribus habituri, sed de primitiis,
Ex. 45. 26. & Deo oblati, quasi de mensa Domini victuri. Id quod sapiens in laudibus Aaron ita recenset. *Panem ipsi in primis parauit in*
facietatem: nam & sacrificia Domini edent,
qua dedit illi, & semini eius. Caterū in ter-
ra gentes non hereditabit, & pars non est illi
in gente: ipse enim est pars eius, & hereditas.
 Quapropter idem Sanctus Apostolus Petrus ita & hortatur, & iubet. *Omnem sollicitudinem vestram proicietes in eum, quoniam vni cura est de vobis.* Hoc itaque est, quod hodie nos docet Dominus, dicens.

1. Pet. 2. 9.
 Nũ. 18. 20.
 Deut. 18. 1.
 1. Pet. 2. 9.
 Ex. 45. 26.
 1. Pet. 2. 7.

tem & clamat: *Forſitã non erant ſepulchra, idẽd tulifti nos vt moreremur in ſolitudine.*

13. Sed quid Moyſes? *Noliſe timere, ſtate, & videte magnalia Domini, qua facturus eſt hodie.* Incidens in aquas amaras, quæ bibi non poterant, *murmuravit populus contra*

Exod. 15. *Moyſen, dicens: Quid bibemus? At ille clauſit ad Dominum, qui oſtendit ei lignũ, quod cum miſiſſet in aquas, in dulcedinem*

Exod. 16. 2. *verſa ſunt.* Rurſus murmuravit pro defectu cibi. *Et ait Dominus ad Moyſen: Ecce ego pluam vobis panes de celo.* Rurſus iurgatus cõtra Moyſen, ait: *Da nobis aquas, vt bibamus, cur feciſti nos exire de Ægypto, vt occideres nos, & liberos noſtros, & iumentis?*

1. *ſatiſ?* Neque hiſ tamen irſcitur Deus contra populum, ſed educit illi aquam de petra. Irſcitur magis contra Moyſen, & Aaron, quõd increduli fuerint voci Domini. At verõ quandõ carnes concupierunt non ad neceſſitatem, ſed ad voluptatem, ira Dei aſcendit ſuper eos.

Num. 11. 33. *Quandõ fecerunt vitulum, & adorauerunt, indignatus voluit illos perdere. Itidem quandõ terræ detraxerunt, & quandõ iuſticiam damnauerunt exercitum aduerſus Chore, & ſocios eius. Primam autem Dei contrã populum indignationem inuenio in ſcripturis fuiſſe propter eſcam. Quandõ non obſeruantes ſabbatum exierunt de populo, vt manna colligerent, dixit Dominus ad Moyſen. Vſquequo non vultis cuſtodire mandata mea, & legem meam?*

Ex. 16. 28. *Sed quandõ carniũ deſiderio flagrauit dicẽs: Quid dabit nobis carnes ad veſcendũ: verbis indignationis opus adiecit punitionis: imo neque verba ibi audimus indignationis ſed opus intuemur; dicẽte ſcriptura. Adhuc carnes erant in dentibus eorum: nec deſecerat huiuſcemodi cibus. Et ecce furor Domini concitatus in populũ percuffit cum plaga magna nimis. Ergõ vbi de vita agitur, ſi aliqua interueniat ſollicitudo, patiens eſt Deus & multæ miſericordia. At vbi voluptas impellit ad tentãdum Deũ, & veluti coactõ Deus, ne impotens videatur, carnes puidet, ibi concitatõ furor eius percutit illos plaga magna nimis. Propterea ergõ Chriſtus veluti noſtrę imbecillitati compatiens, rationibus rationẽ*

ſedat, quæ ſenſum deniq; compeſcat. Hoc tamen tolerabile fuit præciſis illis hominibus, qui per has tentationes, & prouifiones erudiebantur. Sed quod nobis id accidat, qui ad cœleſtia vocamur, res videretur intolerabilis, & eo magiſi non ad neceſſaria modõ ſollicitudo noſtra protenditur, ſed ad ea, quibus corruptus, & inſatiabilis ſenſus oblectetur. Vnde & populo carnes petente, & ſiente, intoleranda res viſa eſt.

Aures ergõ mentis ad has rationes ad moueamus, & aperiamus. *Quis veſtrum (inquit Dominus) cogitans poteſt adicere ad ſaturam ſuam cubitum vnum? Vbi ex tribus capitibus damnatur ſollicitudo; ex eius origine, ex eius natura, & ex eius effectu. Origo illius eſt modica fides: natura, vanitas: effectus, priuatio maioris boni. De origine dicit Dominus. Si ſanum agri Deus ſic veſtit; quanto magis vos modica fidei? De vanitate? Reſpicite volatilia caeli, quoniam non ſerunt, neque metunt, neq; congregant in horrea, & Pater veſter cœleſtis paſcit illa: quanto magis vos pluris eſtis illis? De effectu. Quarite ergo primũ regnum Dei, & iuſticiam eius. Duo prima, origo, videlicet, & natura, ſe mutuo ad eõ cõplectuntur, vt vnum alterum comitetur, & ex vno alterum inferatur. Si enim Pater noſter cœleſtis noſtram nouit indigentiam, & paſcit volatilia caeli, & veſtit ſenũ agri, dubitandum non eſt quin & filiis ſuis prouideat. Qui hoc non credit, modica fidei eſt, qui non credens, ſibi ſollicitus eſt, in vanum laborat, quandõ abſq; ſollicitudine illa, atque labore illi proſpiceretur à Deo. Qui ergõ in vanum laborauerunt, nõ crediderunt in Deum Patrem omnipotentẽ, quantum credere iubentur. Et quoniam non crediderunt, rectẽ laborauerunt vanẽ.*

Rationem igitur expendamus ab origine ſumptam malæ ſollicitudinis. Qui bene conſiderat conſilium Dei in educendo populo de Ægypto, & per deſertum deducendo, atq; in promiſſam terram reducendo, videbit hoc maximẽ Deum intendiſſe, vt Dei ipſius prouidentia; ac fidei populus ſe committeret, quem propterea nutu ſuo ad ſalutem eius regeret. Vnde tota pugna fuit in hoc, quod diſſidentes ipſi

Gen. 1. 19. tueri, qui dedit. Nam qui prius non potest, neque posterus. Vnde vixisset homo, nisi creator illius mensam apposuisset: dicens. *Eccè dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram. & vnuerſa ligna, quæ habent in ſemetiſſis ſementem generis ſui, vt ſint vobis in eſcam. & cunctis animantibus.* Quod haberent & herbæ, & ligna ſementis generis ſui, hoc in loco expreſſum eſt, vt nobis eſt teſtatiſſimum, nunquã defuturos cibos, quibus vitam tueremur, vt ſic a nobis ſolicitudo adimeret: & a Deo, qui aperit manũ ſuam, & dat eſcam omni carni, iugiter vita noſtra p̄dens eſſet. Neque hoc Deus in noſtris dimiſit manibus, ne forte quis noſtrum dicere auderet. Manus noſtra hæc eſt, Deus, & non Dominus dedit hæc omnia. Neque verò propterea quod nunc opera noſtra indigemus, in ſudore vultus veſcetes pane noſtro. ideo fortiores ſumus. Nimirum, plantet ille, riget ille, alius colat: Solus eſt, qui germinare facit, & incrementum dat Deus, qui fecit, vt eſſent omnia, ea portans in fortitudine brachij ſui. Alioqui inueniatur homo, qui valeat ſua manu vel modicum quid panis, aut obſonij, non ex eo, quod dat Deus, eſſingere, aut eſſormare? Stat itaque in hoc ratio: ſi in eo, quod ad creationem attinet, nihil vales, vt poſſis ad ſtaturam tuam adijcere cubitum vnum, aut vnum capillum album facere, aut nigrũ: profectò quod ad conſeruationem attinet, non erit litum in eua poſteſtate. Ergò ſi laboras, in vanũ laboras, ſi ſolicitus es de eſca, de potu, de veſtitiu, vana eſt ſolicitudo tuã: ſi curã habes de tui ſuſtentatione, eſt tua cura ſuperflua.

Mat. 10. 2.

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Mat. 21. 34

Pſal. 126. 1

Cor. 2. 6. Omnis enim noſtra ſufficiẽtia ex Deo eſt:

propterea quod ſine ipſo factum eſt nihil. Dices ergò. Hoc ſcio; hoc noui. Laboro, vt miniſter Chriſti, præceptũ illud ſuſcipiens. Qui non laborat, non manducat. Bene; ſi manus admoues, nõ apponas cor; labore corpi, quiete meſ. Hoc petit Chriſtus, hoc præcipit. Quod ſi plus quam iuſtus es laboras, nõ iam vt Chriſti miniſter, ſed vt ſolicitus ex te ipſo fatigaris. Metiendus ergò labor meſura præcepti. Quodẽunque meſuram excedit, ſuperfluum eſt, vanum eſt.

Ex parte prouidentis Patris vanitas rufus apparet humanæ ſollicitudinis. In vanũ laboraſſet ad ſuggeſtionem Satanæ Dominus Ieſus, faciens, vt lapides panes fierent. Quandoquidẽ Angeli acceſſerunt, & miniſtrabant. In vanũ laboraſſet populus colligens manna in die ſabbati, quandoquidẽ præcedenti die duplices cibos collegiſſet. In vanum laboraſſet colligens plus, quam ſufficeret ad vnum diem. Nam qui plus non abundauit (inquam Apoſtolus.) In vanum laboraſſet ſeruans manna ad ſequentem diem, nam ſcatebat vermibus; quandoquidẽ per ſingulos dies nouum manna deſcendebat in caſtra. In vanũ laboraſſet Baalã aſinam percutiens, obſiſtente illi Angelo. O ſi poſſet aſinus iſte corporis noſtri ſuas querelas emittere, inimiũ diceret anime, fruſtra conanti. Quid feci tibi, cur percuti mercede iã torti. Totus labor, omnis conatus Balaam ex auaritia proficiſcebatur. Iam audierat Dei iuſſionem, & intentionem, vt non irer, vcluit tamen auctus cupiditate, iter arripere; q; poſt modum permiſit Deus, animũ ſtringens, corpus dimittens, irritũ faciens omnem eius conatũ. Vis laborare, quiete impatiens, iã Chriſtus prohibuit; ſed ſi pertinax es, dimittit te ſecundũ deſideria cordis tui; deſideria peribunt, ſicut Balaã pro maledictione benedixit; itã in contrariũ cadent cõſilia cordis tui. Atque itã labor verus, vanus conatus. Et carnis afflictionẽ ſequetur & cõmitabitur afflictio ſpiritus. In negotio illo Balac Regis, & Balaam Artoli, quod erat ad exitũ populi, nõ opus fuit populo, ſe defendere. Deus ipſe protexit. Sat fuit populo diuinam proteccionẽ promereri, quod

Mat. 6. 25. Ne ergo solliciti sitis etiam anima vestra quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini.

SECUNDA PARS.

AVana ad necessariam sollicitudinem transituri, consideremus primum, quomodo istae duae sunt inter se oppositae. Secundò, quae sit necessaria. Tertio, quare ista sit habenda. Quòd verò oppositae sint istae duae sollicitudines, vana & necessaria, ut non possit in se mens humana utramque suscipere; ut probaret Domi-

Mat. 6. 24. nus, supra iam dixerat: *Nemo potest duobus dominis seruire: aut enim unum sustinebit, & alterum contemnet.* Nam qui veras diuitias amat & expectat, (hoc quippè est sustinere) fallas fallacesque contemnit. Ac propterea reiecta superflua sollicitudine, vtilem ingerit & necessariam, dicens: *Quarite ergò primum regnum Dei, & iustitiam eius.* Nam qui vana sollicitudine tenetur, hic nimirum necessaria abiicit, quoniam Deum ipsum respuit, suaque diuitias. Sic docet Aposto-

1. Cor. 7. 32. lus: *Volo (inquit) vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est, quia Domini sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum uxore est, sollicitus est, quia sunt mundi, quomodo placeat uxori.* Vides apertam contrarietatem inter hanc & illam sollicitudinem; Ut benè dixerit Dominus. *Sollicitudo huius saeculi, & fallacia diuitiarum,*

Matth. 13. 22. *suffocant verbum, & sine fructu efficitur. Et hi sunt, qui audierunt, & à sollicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus visa cunctes suffocantur, & non referunt fructum.* Sic patet harum oppositio.

10. Ut verò clarius intelligamus, quae sit necessaria sollicitudo, quòd erat considerandum, quaramus, quid sit, quærere Regnum Dei, & iustitiam eius. Vbi tria verba discutienda sunt. *Quærere,* Regnum Dei, iustitiam eius. Sollicitudinem notans Dominus tribus vsus est nominibus, quae sunt Sollicitudo: *Nolite solliciti esse.* Cogitatio. *Qui vestrum cogitans.* Inquisitio. *Hae anim omnia gentes inquirunt.* Quibus eandem rem videtur significare, quae tamen propius quiddam singulare significat.

Sollicitudo enim, quandam animi voluntariam propensionem, quam sapiens vocat anxietatem, dicens: *Noli anxius esse in diuitiis.* Est enim ardens desiderium cum timore coniunctum, ne forte non impletur: propter quod homo, ut illud consequatur, omnia tentat. Hinc sequitur cogitatio assidua, versans vniuersa, quibus quod cupit, assequatur. Accedit quæritio demum, quae internae anxietati, & cogitationi addit & laborem. Vnde Christus à volatilibus & liliis sollicitudinem remouens de illis dicit. *Non serunt neque metunt, neque congregant in horrea.* De istis verò: *Non laborant, neque uent.* Ergò totus homo, totaque anima in hanc rem intendit, toto corde voluuntatis desiderantis, tota mente rationis cogitantis, totis viribus corporis laborantis: quibus singulis plus laborat, vel minus homo, ut maior, aut minor est sollicitudo. *Quærere ergò regnum Dei, est illud desiderare cum ardore, de illo cogitare cum timore, pro illo laborare cum seruore.* Et hoc totum ad mensuram tanti boni, ut eius summa excellentia ab homine petat summam diligentiam. Ideò *assimilatur Regnum caelorum homini, qui ueni bonus margaritas, qui inuenta una pretiosa, dat pro illa vniuersa qua habet.* Et homini, qui pro thesauro inuento in agro, omnia sua dispendit. Et quid tam contrarium temporali sollicitudini quam vniuersa distrahere propter Regnum Dei? Propter hoc igitur illa summo opere reicienda est. Per Regnum Dei hoc loco intelligi manifestum est, salutem æternam, pro qua meritò sollicitatur homo; quandoquidem omnis conatus, omnis labor non ster, totaque nostra vita illi debet applicari. Iustitia demum, quae est iustitia Dei, id totum est, quo ad regnum æternum peruenimus, quam breuiter Christus in obseruatione mandatorum comprehendit, dicens: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Iustitiam nominat, ut intelligamus tantum bonum, quod est Regnum Dei ab eo, qui non est iustus, apprehendi non posse. Regna mundi Satanas illi pollicebatur, qui se adorasset. Regnum Dei Deus iis pollicetur qui se adorant in spiritu, & veritate, atque

re, atq; illi soli seruiunt Et hæc est iustitia. Iustitia (inquam) Dei. Quoniam iustitia hominum quoq; inuenitur. Scriptum est enim, quod abierit quidam de populo ad Regem Antiochum, & dedit illi potestatem, ut facerent iustitiam gentium. Et Apostolus: Suam quærentes iustitiam statuere, iustitia Dei non sunt subiecti. Si Regnum est Dei, Dei quoq; iustitia ad illud requiritur adipiscendum. O qui, conscientiam regularis secundum vestras humanas cogitationes, regnū quoq; vobis comparare, quod vestra hac iustitia acquiratis. Regnū suum Deus iustis suis dat. Vide illos, qui propria iustitia sibi regnum acquirere moluntur. Hi sunt qui dicunt. *Sit fortitudo nostra lex iustitia. Quod enim infirmum est, inutile inuenitur.* Hi sunt viri Belial, id est sine iugo, qui proprio iudicio ducuntur, illud verò concupiscentiam sequitur: ex quo fit vt id solum iustum reputet, quod sibi placet, & mala omnia exequantur, vt suppetunt vires, de quibus sapiens alius. *Si ab imbecillitate virium vetetur peccare, sinuenerit tempus malefacendi, malefaciet.* Dimissa ergò humana iustitia, diuinā, qui Regnum Dei vult, apprehendat. Si enim filij huius seculi pro temporalibus laborant; cur non magis Christi fideles, pro æternis laborent?

11. Nūc igitur transeamus, nempe ad rationem sanctæ sollicitudinis. Hanc vt clarius intelligamus, statuendum in primis est, quòd non debet homo quasi casu viuere atq; versari, occasiones sequendo, & cogitationes suas nō vltra extendendo, quam ad præsentia. Quod maximè sapiens prohibet, dicens. *Non ventiletur in omnē ventum, & non eas in omnem viam.* Hoc enim brutorum est, quæ, vt fert occasio, quòd libet vertuntur, & vadunt. Rationales sumus nos; ratio nos dirigat, non casus, & occasio: quæ ratio sapientia ornanda est, ne, quasi paruuli, ac noui in mundo huc, illucque diuertamus, absque delectu. Idcirco Salomon finem ostendens suorum proverbiorum, quæ ex superna dictauit sapientia, dicit *Videtur paruulus astutus, a dolenti scientia, & intellectus.* Propter quod & alius sapiens se per mundū, vt in-

telligeretur, euagasse narrat, nō cum labore duntaxat, verum et cum periculo. *Multa (inquit) vidi errando (id est vagando) & plurimas verborum consuetudines. Aliquoties vsq; ad mortē periclitatus sum horū causa, sed liberatus sum gratia Dei.* Ecce quanti sapiens iste faciebat intelligentiā. Hæc verò potissimum futura p̄spicit, sine quib. non satis rectè præsentia disponuntur.

Secundò itaq; ab hac sapientia instructi, videmus, præsentibus hærendum nō esse, cum transeant iugiter, & se diligentes derelinquant. Cum verò iam præterierint præterita, nihil vltra reliquum est, cui adhæreamus, & quod sequamur, quam id q̄ in futurum seruatur. Ad ea ergò, quæ in futuro expectantur, nostra est cogitatio, studiumq; dirigendum. Quod suo exemplo nos docet Apostolus. *Quæ quidem re-iro sunt (inquit) obliuiscens, ad ea verò, quæ sunt priora, extendens me ipsum, ad destinatum sequor, ad brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu.* Vbi vna docemur, quæ sint futura illa, ad quæ dirigendi sint oculi mentis nostræ, nempe bona cœlestia. Hæc enim, quòd stabilia sint, atq; immobilia, firmant animum nostrum, vt non eat in omnem viam, sed id, quod docet sapiens, impleat. *Esò firmus in via Domini, & in veritate sensus tui, & scientia.* Quam firmitatem perdit, qui mobilia sequitur, sicut Balaam, qui inconstans in omnibus viis suis, quòd vna ratione non poterat, alia tentabat, neq; ad destinatum, quod erat populo maledicere, potuit aliquando peruenire. Sic instabilia sunt omnia quæ in mundo sunt: quoniā mundus transit. Qui ergò illis hæret instabilis profusus est, non firmus in veritate sensus sui, sed fluens in vanitate mundi huius. Ad eò quod sanctus Tadeus hoc taxet sicut aquam effusos. *Va (inquit) illis, qui errore Balaam effusi sunt.* Estò ergò firmus in via Domini, quærens Regnum Dei & iustitiam eius.

Hoc autè quàm, præter hæc causam, rationabile sit, hoc pacto sit manifestū. Duo enim cum sint, ad quæ se noster extendit affectus, temporalia, & æterna: nimirū nemo est, qui non arbitretur, & iuste iudicet p̄ponenda esse temporalibus æterna: iuxta quod

Eccl. 34. 12.

Phil. 3. 13i

Eccl. 1. 12. Num. 22. 5. & seq.

Iuda 11.

quod dicit Dominus. *Quarite ergo primum Regnū Dei* Hoc qui presterit iā anxietate uarus est, & cura temporalium, dicente Veritate: *Et hæc omnia adiciuntur vobis.* Deus enim, qui cor humanum flagitat totum, nē diuidatur aut imminuatur, aditū ad illud his omnibus ocludit, quæ illius partē aliquam possent occupare. At hoc nō iustum videretur, si ad necessaria corporis cor esset adiciendum. *Nemo enim carnem suam odio habet, aut se iustē interimit.* Succurrit ergo Deus, huicq; necessitati, vt vivere valeamus, prospicit ipse per se, vt hac ratione & soli Deo seruiamus, & illi seruiētes vitam quoq; corporalē tueamur.

Ephes. 5. 26 Ergo quærentibus primum Regnū Dei, hæc omnia indubitanter adiciuntur. Et cum huius adiectionis, & suppeditionis certissimam a veritate habeamus repositionem, nostrum est in Domino, totum iactare cogitatum, omnem proicere sollicitudinem. Ita sollicitudinem ademit populo terræ obtinendæ promissionis, atque ex ea pellendo habitatores eius, vt in hoc solum essent solliciti, vt legem obseruarent. En populi dux Iosue de Gentibus

Ios. 23. 5. illis: *Dominus Deus vester disperdet eos, & auferet à facie vestra, & possidebitis terram, sicut vobis pollicitus est. Tantum confortamini, & solliciti estote, vt custodiatis cuncta, quæ scripta sunt in volumine legu Moysi, & non declinetis ab eis neq; ad dexteram, neque ad sinistram.* Et vide quam efficax sit ratio ista. Si corpus primum cures; & illius comparas detrimentum, & perdis Regnū celorum. Si queris primum Regnū Dei; & illud consequeris, & satis erit corpori quoq; prospectum. Prophetam igitur audiamus. *Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum, & quid Dominus requirat à te; utiq; facere iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare coram Deo tuo*

Mich. 6. 8. Multæ quidem etiam aliæ rationes sunt, quare sit querendum Regnū Dei, quando illius excellētia trahere ad suā qualificationē, & curam cuiusq; mentem non sufficeret: Duas tamen istas nunc attendamus, quas tetigit Propheta, quod de eo sollicitari bonum sit, & quod Deus à nobis hanc expectat sollicitudinem. *Quid sit bonum* (inquit

Mich. 6. 8. *Et quid Deus requirat à te.* Quas, quæso, breuiter expendamus: intra cancellos lectionis hodiernæ nos continentes: & ita inquirentes propter quid homo sollicitatur, dicens: *Quid manducabimus, aut quid bibem, aut quo operiemur?* Nulla certe res, quæ ad hoc illiciat, est, nisi bonū. Bonum (inquam) propter quod hominis bonum quarimus: in quo est conclusio bonorum omnium, quæ Deus creator fecit ab initio, quando creato homine, vidit cuncta, quæ

Mich. 6. 8. *fecerat, & erant valde bona.* Quod si hac ratione bonum est prospicere homini; qui sua natura bonus est; quanto magis bonum erit, summum illi bonum quærere, & adipisci; Bonū illud paruum est, hoc magnū: illud non bonum est semper homini; hoc semper; Quin magis tameris cibus, potus, vestitus, bonum sunt, non illius tamen sollicitudo bona, sed mala est, sed inefficax, & vana interdum, aut semper. At hic & res quæ sita bona est, & bona valde, & sollicitudo illius bona, est nihilominus opus bonum, cogitatio bona, bona sollicitudo.

Vide quā patens, & rationis plena sit ratio ista. Alteram diximus ex Propheta esse hanc. *Quid hoc à nobis requirat Deus.* Quæris tu, Quarit Deus. Vter horum in querendo debet præualere? Nonne Deus, qui Deus est, qui querit bonum nostrum, qui aō decipitur in querendo, qui q; querit, inuenit, qui querit digna eo, vtilia homini, rationi cōsona, apta mundo, angelis grata. Tu autē quid quæris? indigna tuæ dignitatis, noxia tuæ vtilitati, ignota cordi, fugientia querentem, mentem obruentia. Sed si quæras, q; querit Deus, diuina erit quæsitio tua. Deus fecit hominē exterminabile, vt mors abesset ab illo & animæ & corporis. Qui cogitat de cibo & potu, videtur cum Deo consentire, quia comestio est ad vitam: sed si ob illam negligis vitam æternam, iam nō cum Deo facis, sed contra Deum. Idē vt verē inextremabilis sis, querit Deus, hoc autem perficietur, si sollicitus ambulaueris cum Deo tuo.

Sed deniq; ab ipsa nostra vana sollicitudine sumamus argumentum, cur querendū primum sit Regnū Dei. Quare sollicitus es de victu & vestitu? vt viuas, vt habeas vnde vitam

vitam tuearis. En compendiosa, en facilis, en certa via. *Quarite primum Regnum Dei & haec omnia adicientur vobis.* Longa est mundana prouiso, quae nullo clauditur temporis termino, quae ultra vitam istam temporalem sua longitudine producitur. Dicitur hoc diues ille, qui dicebat animae suae.

Luc. 12. 19. Habes multa bona posita in annos plurimos. & eadem nocte praecisa est velut a texente vita eius. Ergo annorum plurimorum prouiso, excessit vitam. At vero Regni caelestis quaesitio, quando est aeterni boni, ipsa autem cum hac vita finitur, breuis est ad bonum, quod quaerit, sed & breui prospicit corpori.

*Phil. 2. 14. Mox enim vt quis iustus est, sub cura Patris sui caelestis constitutus est, cuius domestici abundant panibus, & nihil illis deest; quia non est inopia timentibus eum. Facilis est via ista, quia non tu laboras, vt adipiscaris, sed ab aliis adicientur tibi. Sed quantum laborant, qui temporalia curant? quid quaeris? vt viuat corpus? vt quiescat? vt delectetur? At precedunt labores, molestiae, tristitia. Et quia magnus est appetitus tuus, magnus, & immensus, & non habet finem; propterea dum quaeris requiem, non inuenis; dum incois odis prouides, tu ipse tibi incommodas. & vt viuas, viuis infelicitate. Diligis ergo vitam? cupis dies videre bonos? concedo. Haec est via, quaerere primum Regnum Dei, & pro illo sollicitari. Moyses in itinere per desertum, vbi Deus solus ductor eius fuit, requisit cognatum suum dicens. *Noli nos relinquere. tu enim nosti, in quibus locis per desertum castra ponere debeamus, & eris ductor noster, cumque nobiscum veneris, quidquid optimum fecerit ex opibus, quas nobis traditurus est Dominus, habimus tibi.* An non satis erat, quod Dominus ductor eorum esset? An non dicitur ibidem scriptura. *Arca fidei Domini praecedebat eos per dies tres, prouidens castrorum locum? Vult quidem Dominus noster esse dux: ostendit viam, at sollicitudinem etiam nobis mandat, vt quod ostendit diligentius exequamur, vt scrutemur sedulo illius voluntatem. Ecce via demonstrata, atque diligenter strata. *Quarite primum Regnum Dei & insitiam eius, & haec omnia adicientur vobis.***

Quid ergo fugis laborem & piger? Poena peccato a Deo, qui iustus est, decreta, labor est. *In sudore vultus tui vesceris panetuo.*

Exhortatio. Gen. 3. 19.

Quid hoc innuitur? panis ad vitam est: coeditur, vt viuatur. Ergo in sudore viues, in labore deges atarē. Omnes peccauerunt, omnes laborabunt. Terrena ab iis solū sine labore possidentur, qui primum quaerunt Regnum Dei. *Et haec omnia adicientur vobis.* Sed Regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. *Voca operarios: & redde illis mercedem.* Si terrena cordi sunt vobis, pro iis quot, quantoque suscipitis labores? *Hec enim omnia gentes inquirunt: inquirunt cum anxietate, cum labore, cum dolore, litigantes, bellantes, opprimentes, patientes, & morientes quoque. Vna est via hos labores euitandi, quaerere in primis Regnum Dei. Sollicitudo prorsus ad vitam hominis necessaria est: vel temporalium, vel aeternorum optio tibi datur, vt scias reprobare malum, & eligere bonum. Sed multitudo cecorum ad id apponit manum, vbi multus labor, nullus fructus; vbi qui multa laborauerunt, in vanum laborauerunt. Nunquid & nos caeci sumus? tantus labor cum sit castus, cur ad laborandum festinatis? Populus in Aegypto si laborabat, hoc inuitus faciebat, plagis impositis abierunt ad opus luti, & lateris. At vos miseri sponte vestra vobis mutuo labores eripitis de manibus: labores manducatis: viuitis de labore: audite iam vocem Domini. *Venite ad me omnes, qui laborati & onerati estis, & ego reficiam vos id est requiem dabo vobis: & inuenietis requiem animabus vestris. Si vis laborare, labora sicut bonus miles Christi. Adiuua illos qui laborauerunt in Euangelio Christi, qui ad salutem nostram fuerunt in laboribus plurimis.**

Mat. 11. 12. & Mat. 20. 8.

Exod. 1. 12. & 5. 14.

Mat. 11. 28.

1. Tim. 2. 3.

18 Ioan. 4. 38.

1. Cor. 11. 18. Rom. 12. 8.

Haec ratio potissima, nos ad sanctum laborem impellat, quod alii laborauerunt, & nos in labores eorum introimus. Ipsi cura est de nobis. Ipsi boues fuerunt triturantes granum frumenti. O quantam sollicitudinem habuerunt Apostoli de salute nostra. *Præter ea, qua extrinsecus sunt (inquit Apostolus) instantia mea quotidiana sollicitudo omnium Ecclesiarum. Docet ipse praefides animarum, vt solliciti sint, dicens. Qui praest in soli-*

- in sollicitudine. Non ergo ipse, cui à Christo datus est Præfularus, multò fuit magis sollicitus? & hoc vult nos scire, vt consolemur, & imitemur. Volo autem vos scire*
- Col. 2. 1.** *qualem sollicitudinem habeam pro vobis, & pro iis qui sunt Laodiceæ, & quicumque non viderunt faciem meam in carne, vt consolentur corda ipsorum. Ita aliorum sollicitudinem manifestat in eandem rem. Gratias ago Deo, qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde Titi: quoniam exhortationem quidem suscepit, sed cum sollicitior esset, sua voluntate profectus est ad vos. Misimus autem cum illo & fratrem nostrum, quem probauimus in multis saepe sollicitum esse, nunc autem multò sollicitiorem. Hoc faciebat Apostolus, vt fideles ad eandem sollicitudinem sollicitaret. Hinc ad Corinthios post monitiones. Non quasi imperans dico, sed per aliorum sollicitudinem, etiam vestra charitatis ingenium bonum comprobans. Ita & sanctus Tadaeus per suam sollicitudinem excitat fideles ad bonorum sedulitatem.*
- 2. Cor. 8. 16.** *Omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute; necesse habui scribere vobis, deprecans supercertari semel tradita sancti fidei. Cupienti videlicet scribere de salute vestra, opus fuit admonere vos, vt post habitam fidem certetis, vt eam bonis operibus confirmetis. Ecce sancti isti pro nobis solliciti fuerunt, & nos ipsi pro nobis erimus oscitantes? incuriosi? dormitantes? Moyès, populo recordationem facit de sollicitudine Dei super illum, vt eriperet de manu Balac, & Balaam, vt ira in lege custodienda esset ipse sollicitus.*
- Deut. 23 4.** *Quàm illi fuerunt importuni, tam fuit ipse sollicitus; adeò quòd inauditam rem faceret, aperiens os asinæ, vt intelligeret sacrilegus Balaam, quòd, qui mutuo animali loquelam dedisset humanam, & ariolo, atque idololatræ, poneret in os eius verba diuina, aduerteretque quantum Deo cordi erat, vt non illius populo ipse malediceret: quæ res illius scelestum conatum reprimere debuisset, quem sæpè Deus ipse quoque deluisset. Heu quantam sollicitudinem erga Regnum Dei hæc omnia à nobis petunt. Custodi ergo remetipsum, & animam tuam sollicitè. Torum quod præten-*
- Num. 22. 28.**
- Deut. 4. 9.**

dimus, est ad custodiendos nosmetipsos. Si temporalia queris, hoc est ad custodiendam animam nostram, id est ad tuendam vitam nostram temporalem: si cœlestia, hoc est ad vitam æternam. Ergo custodi temetipsum sollicitè. Id quomodò prætabis: qui custodit animam suam, perdet eam, qui sollicitus est animæ suæ dicens. *Quid manducabimus? aut quid bibemus?* hic perdet eam. Qui verò odit, negligens terrena ista, hic in vitam æternam custodit eam. Odium istud custodit eam sollicitè; sic ergo custodiamus, vt illam recipiamus in vitam æternam. Amen.

CONCIO SECUNDA.

ARGUMENTVM.

Suadetur sollicitudo rerum cœlestium duabus potissimum de causis. Vna, vt in hac vita rerum temporalium copiam habeamus. Altera, vt in alia ditemur æternis. In moralis optime demonstratur, in nullo alio quàm in Deo, spem nostram esse reponendam.

Facit hanc lectionem Euangelij, quod nobis hodiè proponitur ab Ecclesia, id, quod dicit Salomon. *Sapiens sibi videtur vir diues, pauper autem prudens scrutabitur eum.* Nam qui solliciti sunt de bonis terrenis, & coaceruant illa, plurimum in mundo sapientes reputantur; & ipsi, qui id efficiunt, sapientia se multa præditos arbitrantur. Tamen qui spiritus prudentia pollet, illa, quæ sic ab hominibus huius sæculi tantum fiunt, contemnit, abiicit, & altissimam paupertatem amplectatur. Hic & mentem diuicis scrutabitur, & rem: mentem quidem, propterea quòd spiritualis iudicat omnia, & ad nihilum deducitur in conspectu eius diues huiusmodi, ab eo stultus reputatus. Rem verò, quoniam nemo secure tractat substantiam huius mundi, nisi qui contemnit.

te merit. Et sic disponente Deo ad manum
tatum virorum deueniunt diuitum facultates, & diuitiar. Et Dominus noster Iesus propter nos egenus factus, de huiusmodi diuitibus tulit sententiam, quod stulti sint.
Luc. 11. 20 *Sulte (inquit) hac nocte animam tuam repe-*
tent à te. Et autu suo transfert de loco ad
Ioh. 13. 3. locum ista omnia bona mundi, *qua omnia*
dedit ei pater in manus, quæ in Euangelio promittit querentibus Regnum Dei, afferens quod hæc omnia adiciuntur illis. Quod ideo attentè audiamus, vt nobiscum sit sapientia ista, quæ desursum est.

2 Vbi ostensa sollicitudinis temporalis vanitate, deducit ex ea exhortatoriam conclusionem, dicens. *Quarite ergò primū Regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiciuntur vobis.* In qua conclusione duo promittit, bona, videlicet, cælestia, & temporalia, quæ vtrorumq; promissio sequitur ex præcedentibus, quæ dicit de vana solitudine, quam taxauit veluti infirmam, quæ ad id, quod tendit, non peruenit. Dicens itaq; *Quarite ergò primū Regnum Dei.* Infert, quod qui sic querit, inuenit. Ergò querens Regnum Dei, illud suo tempore possidebit. Dicens verò. *Et hæc omnia adiciuntur vobis.* Apertè demonstrat, quod querentes Regnum Dei, etiam temporalia bona consequentur. Hæc illa duo sunt, quæ in prima benedictione Balaam Deus promissit Israël. Bona quidem cælestia, dum dicit Balaam.

Nam. 23. 10 *Moriatur anima mea morte iustorum, & sicut nouissima mea horū similia.* Nimirum bonum, quod morientibus promittitur, in alio sæculo habeatur necesse est: quod ideo

Pro. 23. 18. erit perpetuum. Vnde Salomon. *In timore Dei esto tota die, quia habebis spem in nouissimo, & præstolatio tua non auferatur.* & rursus. *Comede filii mei, mel, quia bonum est,*

Pro. 24. *& fauam dulcissimum gutturi tuo: sic &*

13. *& doctrina sapientia animæ tuæ: quam cum in-*

14. *ueneris, habebis in nouissimo spem, & spes*

tua non peribit. Ecce quomodo melli comparat sapientiam, melli in quantum bonum est, & dulce; quoniam rectum iudicium, & vera rerum cognitio suauis est, & hoc quidem in se, & in præsentibus, maxime autē futurorum causa, quia sapientes, qui præuident in futurum, quod sperant, consequē-

Tom. II, Bellintani.

11. *tuus dabitur. Desiderium peccatorum peribit.* Nec Balaam sua potentia, nec Balaam

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

11. *suam*

tur, illud nunquam amissuri. De bonis vero etiam temporalibus, quibus fruimur in hoc mundo, dicit Balaam. *Populus solus habitabit, & inter gentes non reputabitur. Qui non dinumerare possit puluerem Iacob? & noscere numerum stirpis Israel?* Vbi duo ille repro-mittit populo Dei: Alterum, quod erit segregatus a cæteris gentibus, solus ab illis locum habitans. Alterum, quod magnopere multiplicabitur, ita quod cætera omnes gentes neque delere illum possint, neque diminuere. Ergo qui querunt Regnum Dei, cælestibus fruuntur, inuenientes quæ querunt, & temporalibus non egebunt ab ipso Deo protecti. At oppositum iis contingit, qui segregati sunt a populo Dei, inter quos se adnumerat Balaam, dicens. *De summis silicibus vidabo eum, & de collibus considerabo illum.* Quod est, procul valde ab illo existam, perinde ac si impleteret ipse campestris, ego vero consisterem in summis montium. Nam & tunc quando ista prædicebat, populus erat in campestribus, Balaam vero in excelsis Baal: quæ localis separatio illam notat, quæ varias condiciones ponit inter seruos Dei, & filios huius sæculi. Quarum conditionum hæ sunt potissimæ, quod serui Dei bene habebunt in nouissimo; & temporalia quoque illis adiciuntur à Deo, in cuius manu sunt omnes fines terræ. Contra vero sæculares de temporalibus solliciti, in his laborant, & æternis vacui remanebunt. Æterna tamen Balaam tantum commemorat, dicens. *Moriatur anima mea morte iustorum.* Propterea quod, quemadmodum querentibus Regnum Dei temporalia adiciuntur, & quæ damnatis ad penas æternas, etiam temporalia graua sunt, vt de illis, in pœnis dicat. *Lassati sumus in via iniquitatis.* Hæc autem sic sunt firma, vt nulla possint ratione immutari, quod in principio parabola suæ innuit Balaam dicens. *Ad-*

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Num. 23. 9

Ecc

sua

sua astutia, nec sua malitia Satanas euertere diuinum consilium potuerunt. At spes *Sap. 5. 15.* *impiorum tanquam lanugo est qua à vento tollitur; & tanquam spuma gracilis, qua à procella dispergitur, & tanquam fumus, qui à vento dissipatus est.* Nunquid ex verbis optatius Balaam ista impiorum vanitas, non fit manifesta? *Moriatur* (inquit) *anima mea morte iustorum.* En desiderium illius, qui mortuus est, tamen in bello occisus à populo.

3 Hac itaq; promissione, *Quæramus* primum Regnum Dei, & iustitiam eius, excellentiamq; vtriusq; considerantes, videlicet Regni, & iustitiæ, quorum excellentia primum apparet ex comparatione ad id, quod quærere prohibemur, de quo dicit Dominus *Nolite solliciti esse dicentes. Quid manducabimus? aut quid bibemus? aut quo operiemur? Hac enim omnia gentes inquirunt.* Esca & operimentum quid minimum sunt inter bona, q̄ ab hominibus requiruntur, & idè etiam primum inter omnia: propter eam quod isto deficiente, tota sedulitate in illo conquirendo incubit homo. Quo habito ad excellentiora se animus studio suo extendit. Eius paucitas, & vilitas in communitate ista apparet, q̄ videlicet & brutis commune est. Si nostra in hoc stat excellentia, q̄ brutis sumus superiores; certe bona illa, quib⁹ bruta superamus, habemusq; subiecta, illis proculdubio excellentiora sunt, quibus sumus brutis æquales. Huiusmodi sunt corporis necessaria, victus videlicet & vestitus. ergo in gradu bonorum inferiori, bonum istud est, cuius sollicitudinem vetat Dominus; summum verò bonum, quod à nobis optari possit, est Regnum Dei. Non enim frustra hæc duo simul Deus & scriptura coniungunt dominationem & escam. dixit enim Deus, vt refert scriptura.

Gen. 1. 28. *Dominamini piscibus maris, & volatilibus cæli, & vniuersis animantibus, qua mouentur super terram. Dixitq; Deus. Ecce dedi vobis omnem herbam, & vniuersa ligna, vt sint vobis in escam, & cunctis animantibus terra. Vt sic hæc duo extrema sibi mutuo collata magis splenderent. Esca communis est homini cum animantibus. Dominatio propria homini super ani-*

mantia: vt ex dominio sublimaretur homo, humiliaretur ex cibo.

O Diuina Sapientia quomodo elegenter Christus in Euangelicis suis documentis horum vnum apposuit, & opposuit alteri! *Nolite solliciti esse dicentes. Quid manducabimus? Quærite regnum Dei.* Quanto ergo vilioribus, tanto nobilioribus Regnum. Cibus inter ea, quæ quæruntur, primum est, sicut prior est vita, quæ cibo conseruatur. Sed q̄ primum quærendum est, est Regnum Dei. *Quærite primum Regnum Dei.* Cibus primus homini creato. Regnum summum est eidem homini. inter q̄ bona reliqua omnia sunt. Regni ergo excellentia ex oppositione ad cibum splendet mirabiliter. sed esca etiã brutorum est, nempe communis illis, & hominibus. At Regnum est Regnum Dei, nempe commune Deo, & homini. Vis istam videre communitatem dominandi? audi Creatorem. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram; & præstet piscibus maris & volatilibus cæli & bestiis, vniuersaq; terræ.* Iam ex Dauid & Paulo constat dominationem istam hominis, habere suam excellentiam in Christo, qui constitutus est à Deo super omnia opera sua; vt ex præsentia illa super terræ eleuaretur mens nostra ad illam nobilè quam nunc vocat Christus *Regnum Dei*, quod cum illo participamus; & tunc perfecti erimus possessores, quado dicit. *Venite benedicti Patri mei, possidete paratum vobis Regnum.*

Quod autem commune sit cum Christo, & cum Deo, habemus ipsius Christi testimonium in Apocalypsi Ioannis, vbi dicit. *Qui viderit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in throno eius.* Nunquid autem duo sunt throni, in quibus sedet Christus cum Patre in vno, & nobiscum in alio, annon potius vnus thronus, sicut vnum Regnum Patris, Filij, & electorum? certe vnus est, qui filius hæres est vniuersorum ergo & Regni Patris sui hæres est; & nos illius sumus coheredes. propter quod illi conregnabimus, vt ait Apostolus. *Si commorui sumus, & conuiuimus, si sustinemus, & conregnabimus.* Vides ergo, quod tunc Deus homini Regnum Dei prætendebat, quando

quandò eſcam illi communem præbebat cum animantibus terræ. Sed & eſcam eandem alius eleuemus, quoniam eſcam, & meſam homini, Regno illo dignam, Deus præparauit. Dico eni vobis. *Ex hoc nō māducabor illud, nempe Paſcha, donec impleatur in Regno Dei. Et non bibam à modo de hoc genimine vitis, uſque in diem illum, cum illud bibam uobiscum nouum in Regno Patris mei*

Luc. 11. 16.

Mat. 26. 26.

6

Mat. 6. 26.

Num. 11. 39.

1. Cor. 10. 11.

1. Tim. 6. 17.

1. Tim. 6. 17.

Quæ conſideratio impenſe mouet animam lapientis ad quærendum Regnū Dei. Occaſione quippè ſumpta Dominus à ſollicitudine cibi, tranſiit ad cōcupiſcentiam Regni Dei accendendam in cordibus noſtris, quæ cōcupiſcentia, vt eſſet ardentior, ex ipſa eſca, pio qua gentes ſollicitantur, nos ducit ad cognofcendum Regnū æternū. Hoc ergò cōcupiſcamus & quæramus, hoc enim proprium eſt ſeruatorum Dei, imò & filiorum, quibus dicitur. *Pater veſter cœleſtis paſcit illa.* Nam quærare temporalia, hoc ad gentes pertinet, quæ ignorant Deum. *Hæc enim omnia,* (dicit Chriſtus) *gentes inquirunt.* Vide ergò inter quos velis adnumerari, inter filios Dei, an inter gentes: nam in vtriſque impoſſibile eſt ſimul eſſe. Dixit enim Spiritus Sanctus per os Balaam de populo ſuo. *Populus ſolus habitabit & nō reputabitur inter gentes.* Quas verò gentes: illas (inquam) de quibus dicit Dominus. *Hæc omnia gentes inquirunt.* Populus Dei quærit Regnum Dei: gentes terrea terrena requirunt. *Audite hæc omnes gentes, auribus percipite, qui habitatis terram:* cur cum ſitis gentes, populi Chriſtiani nomen uſurpatis? Paulus fidelibus ſcribit. *Memores eſtote, quòd aliquando vos gentes in carne eratis, in tempore illo, ſine Chriſto, promiſſionis ſpem non habentes, & ſine Deo in hoc mundo.* Qui terrena quærunr, ſine Chriſto ſunt, ſine Deo in hoc mundo, non eſt quod cœleſtia ſperet. An non vos ſpem ponitis in mundo? in diuitiis? argento, & auro, in quo confidunt homines? *Diuitibus huius ſæculi* (iubet Apoſtolus) *præcipe non ſperare in incerto diuitiarum ſuarum, ſed in Deo uiuo.* Quare addit. *Sed in Deo uiuo?* vt notet, quòd qui ſperant in diuitiis, non ſperant in Deo, ergò ſunt ſine Deo in

hoc mūdo. Quapropter & parati ſunt Deo potius renunciare, quam auro. O Balaam, *Num. 23. 9* non opus eſt in ſumms ſilicibus videas populum hunc, deſcende in campeſtria, prope intuere, quia ſunt ſimiles tui diligentes mercedem iniquitatis. Deo etiam reſiſtentes, vt aurum confequantur. Oportet quidem Regnū Dei tecū dicere. *Moriatur anima mea morte iuſtorum.* Sed non quærunr, non laborant, vt adipiſcantur; nō cogitant quæ Dei ſunt, ſed quæ ſunt mundi. O gentes, norum vobis ſit, quòd ſi fueritis ſine Deo in hoc mundo; non erit Deus vobiscum in futuro ſæculo. Si ab eo nunc volentes receditis, tunc nolentes ab illo lōgè repellemini, audientes vocem illam terribilem. *Discedite à me omnes operarij iniquitatis.* Et qui ei uſmodi fuerit, tamenſi nomē habuerit Chriſtiani, reputabitur inter gentes, imò magis inter dæmones.

10.

Luc. 13. 27.

7

Iudic. 1. 22.

& ſeq.

Heb. 4. 8.

Pro. 11. 23.

1. Cor. 10. 11.

Sicut ergò ex cibo aſcendimus ad cognitionem Regni Dei, ita cib. ipſe ſit nobis incentiuū ad amorem Regni Dei. Si tanta in filiis huius ſæculi ardet ſollicitudo cibi corporalis, & rerum, quæ ſuperflua ſunt; cur in filiis lucis tepelcit, aut friget deſiderium Regni cœleſtis? Heu populus, quem appime tenuit fames, cupiditasque terræ promiſſæ, vbi in illum ingreſſus eſt, ſubiecit; Chananeos, illos nō curauit vltra deſtrueret, ſicut ſibi fuerat imperatū. Habito quòd ad pacem temporalem, commodumque ſibi ſatis videbatur, nō plenam ſtuduuit obtinere promiſſæ terræ poſſeſſionem, tranſgreſſor factus Diuini mandati. Apoſtolus docet, per promiſſam illam terram intelligi quietem æternam, quæ non poſſidetur per partes. *Deſiderium enim iuſtorum omne bonum eſt.* Ergò pars illa prima, quam conſecuti ſunt, ad vitam hanc pertinet temporalem, per quam ad perfectam debemus aſpirare. Heus tu Chriſtiane, ſi ab Apoſtolo admonitus noſtri, quod omnia in figura cōtingebant illis, intellige, quòd tu dū habeas temporalia, æterna nō curas. Si dū eſſet populus in deſerto, tædio affectus itineris, & laboris, cogitauerit aliquandò retrocedere, atque in Agyptum reuerti, videretur excuſatione forte aliqua dignus, ſed poſtquam experimēto didicit vere ter-

ram illam fluere lacte & melle, otio prius marcescere, ac deinde omisso illius plenè possidendæ studio, cum impiis illis veteribus habitatoribus fœderari, hoc profecto intolerabile fuit atque propterea iratus Dominus tradidit eos in manus diripientium, qui ceperunt eos, & vendiderunt hostibus, nec potuerunt resistere aduersariis suis: sed quocunq; pergere voluissent, manus Domini super eos erat, & vehementer afflicti sunt.

8 Vides tu, cœlestem Patrem abunde tibi hæc temporalia ministrare: cur ad cœlestia non re erigis, propter quæ hæc temporalia conceduntur? Si in his delectaris, quæ vilia sunt, & continuè deficientia, cur non magis cupis delectari in Domino, in cuius dextera delectationes sunt vsq; in finem? vbi finis non est, illæque maximæ atq; superfluentes? Sed vilibus his exceptis, illa supernæ ciuitatis gaudia ultra non curas:

Iudic. 2. 14. Quid ergo? Iratus Dominus tradit nos in manus diripientium, & vendentiū hostibus. Quid diripit magis hominem? Quid magis vendit ad miseram seruitutem, quàm rerum huius mūdi cupiditas. Cupidus enī iste, etiam venalem habet animam, vendit hostib. suis, seruus dominorū pessimè tractantium: quin & manus Domini super eum, vt nihil habeat prosperū, imò & prosperitas sit sibi pœna, augens ardorē, laborem, dolorē, vt etiā grauis sit sibi ipsi. Grauis (inquam) quoniam graui corde est, diligens vanitatē, aggrauatus pondere terrenorum, quæ ipsemet imponit super humeros suos, augens quotidie onus istud, contra præceptum Domini iubentis.

Ier. 17. 21. Custodite animas vestras, & nolite portare pondera in die sabbati. Dies sabbati est dies quietis. Nobis relictus est sabbatismus, nos ingressi sumus in requiē iā vocati à Christo dicēte. Venite ad me omnes qui onerati estis, & inuenietis requiē.

Mat. 11. 28. Cur ergo portam⁹ pōdera? An hoc est custodire animas nostras? An nō magis in seruitutē tradere? Quæramus ergo Regnū Dei, plenè possideamus terram fluentem lac & mel, vbi suavis est refectio, iuge conuiuū, epulari, & gaudere: esurientes impleuit bonis: & nihil prorsus deerit in loco illo pascuæ vberissima.

DICTVM illud Salomonis comūni experimento probatū: *Qui operatur terram suam, satiabitur panibus: qui autē seclatatur otium, replebitur egestate.* Itē nos instruit in re cœlesti, atque in temporali Bonum est Regnū Dei quærere, quemadmodum & possessiones habere in terra. Sed vt fructū capiamus, quærentes Regnū Dei, equè ac illud quærere oportet, & iustitiam eius. Non secus ac si quis ex terra sua vult panes, eā omnino operari oportet. Alioq; tam in negotiis cœlestibus, quam in terrenis, qui seclatur otium, replebitur egestate. Sic diuino decreto comparatum est, vt nihil tamen summe perfectum alteri proficit, nisi cum illo benè conuenierit. Hoc tam verum est, vt Deus ipse iis duntaxat bonus sit, qui recto sunt corde, nam cum peruerso peruerteretur. *Et si ambulaueritis aduerso mihi, ego quoque inquit contra vos aduersus incedam.* Neque esset Beatissimæ beatitudo, nisi illum aspicerent atq; fruerentur. Bona ergo similitudo, vt panes, qui vult à terra sua, illam operetur. Opus autem terræ illius, de qua dixit Dominus. *Beatis mites, quoniam ipsi possidebunt terram:* quod est Regnū Dei, & vita æterna, iustitia est. Iustitia enim etiam in die vitionis liberabit à morte. Nam *iusti in perpetuum viuunt. Et accipient Regnū decoris.* & diadema speciei de manu Domini. Ergo qui rectè quærit Regnū Dei, quod est Regnū decorum & speciosum diadema, quærunt pariter & Dei iustitiam. Et hoc fit satis de huius iustitiæ excellentia, quod per illam deuenimus ad Regnū Dei.

Hoc igitur restat discernendum, quomodo per illam & cœlestia bona cōsequamur & terrena. Quo autem modo, aut ratione per iustitiam bona cœlestia cōsequamur, breuiter nunc videamus. Iustitia dirigit animū ad Deum. Hoc quippe iustitiæ proprium est munus. Non ergo merces eius est apud mundum; alioqui non iusta esset merces. Quandoquidem homo iustus terrena parumpendit, & ad superiora extendit sese. Neque quod cuperet daretur ei, sed quod

quod spreuisset. Spes autem mercedis ad operandum inuitat. Nam & qui arat, id facit in spe fructus percipiendi. Quae ergo merces & qui fructus esset in re non sperata, sed spreta: Præterea iam nõ rectum haberet cor is, cui sui operis merces daretur in rebus temporalibus. Nam merces proponitur vt id, ad quod aspirare & in quod tendere debemus. Temporalia itaque, in iustitia nostra facienda, a nobis spectanda non essent; quod qui facit, rectum nõ habet cor. Nisi forte quis cogitet agere nos

plurimi non cupiunt modo, sed patant, vitam peccatorum viuentes, morte iustorum mori. Sunt ne ergo inter nos, qui Balaam imitentur? sunt perfectõ nunc, & demum erunt, qui cum hostibus Dei morientur, quemadmodũ & ille. Et quare hoc? quoniam sunt facultatũ amatores, diuitiarum cupidi, presentibus adherentes.

Audite ergo & intelligite: Quærentib⁹ 12. primum Regnum Dei, & iustitiam eius, *Matth. 6,* adiciuntur hæc omnia. Iustitia promissionem habet vitæ, quæ nunc est & futura: dabit maiora, num ergo deerit in minoribus? Ipsa nunc dum fit, potest futura concedere, & cum presentibus erit inualida? An forte seipsam destruet, homini, qui illã operatur, id subtrahens, vnde viuat, qui, nisi viuat, operari non potest? Quomodo ergo *Psal. 111 3.* iustitiam manet in sæculum sæculi? postulat ipse pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Viuat anima mea vitam iustorum, *Eccl. 4. 12.* quia sapientia, quæ & iustitia est, filiis suis vitam inspirat, & fame itaq; mori illos permittit. *Iustus ex fide viuat.* Modicæ fidei *Rom. 1. 17.* quare dubitasti? *Pater vester cælestis pascit* *Mat. 6. 26.* *volatilia cæli; quanto magis vos modicæ fidei?* *Sap. 5. 16.* Iusti in perpetuum viuunt, manducantes panẽ in Regno Dei. Et vbi breues dies sunt, petentes panem quotidianum, quod non fit qui frangat eis, fame peribunt: clama, clama tu sancte Propheta, doctus experientia, actus Spiritu Sancto. *Iunior fui,* *Psa. 36. 25.* *etenim senis, & non vidi iustum derelictũ; nec semen eius quærens panem.* Sed Balaam indigens non erat pane, munera cupiebat. vide cupiditatis suæ voraginem. Si dedit mihi Balac domum plenam argenti & auri: hæc cogitabat, hæc versabatur in corde. Ita nostri fideles non vulgarem petunt panem, qui quotidianus est, abundantiam expetunt diuitiarũ, domum plenã argenti & auri. Huc non se fides extendit, cupiditas, auaritia, sollicitudo, temeritas; impulsores sunt, nuntij sunt Balaac, illectores Balaam, suasores gentiũ, fidelium corruptores. Vsq; eõ ne igitur vos diligetis, vt necessarijs nõ contenti desideretis omnia Regna mundi, & gloriã mundi: Hæc Christus non pollicetur. Satanã est promissor. *Mat. 4. 9.* Christus quod pollicetur exhibet Diabolo. *Ioh. 8. 44.*

1 Cor. 9. 10.

Gen. 29. 23.

Sap. 15.

Mat. 25.

Luc. 19. 17.

Prov. 3. 15.

Sap. 5. 16.

Sap. 5. 16.

Nũ. 23. 10.

Matth. 25. 46.

11. Merito ergo Saluator vnã coniunxit, Regnum, & iustitiã Regnum Dei, & iustitiã Dei Balaam volebat separare, cupiens Regnum, quod iustitiã datur, sed manens in prauitate cordis sui, & ambulans per praua & indirecta. Coactus tamen à veritate, nõ dixit: Vtinã quandõ moriar, detur mihi Regnum Dei; sed, *Moriatur anima mea morte iustorum.* Sic etiã innitus ostendens quod Regnum Dei iustis datur. Nam mortem appetit iustorum, quibus datur Regnum; & pariter quod illius mens erat iniusta; quandoquidẽ iniustum Regnum cupiebat, quod iustis duntaxat datur. Et quot, amabõ vos, imitatores habet: Nõ nõne fatetur fides, quam profiteremur, quod iusti ibunt in vitam æternam; qui iusti non sunt, in supplicium æternum; & fidelium tamen

10. 10. lus mendax est. Christus venit, ut vitam
8. 44. habeamus; & idē nobis offert panem vi-
tam. Ille homicida erat ab initio, & idē li-
gnum mortis profert, & illa ostendit, quæ
viuentium nullus vnquam assecutus est.
- Marc. 11.* Habete, habete fidem Dei, non fidem dia-
boli. *Granum sinapis minimum est omnibus*
22.
- Mat. 13. 31* seminibus, cum autem creuerit fit maius o-
17. 19. mnibus oleribus; si habueritis fidē sicut gra-
num sinapis, paucis minimis que contenti eri-
tis: sed immensa erunt, qua adiciuntur vo-
bis. Dicetis mōti huic. Transi hinc. Et trans-
ibit. Dicetis mundo huic. Transi tu, & cō-
cupiscentia tua. Et transibit, & euanesct.
- Eph. 2. 19.* & veniet Regnum Dei, & apparebit gloria
Mat. 8. 11. Domini, & erimus iam non hospites & ad-
Luc. 12. 37 uenæ, sed ciues sanctorum, & domestici
Mat. 4. 11. Dei, qui faciet nos discumbere cum Abra-
ham, Isaac, & Iacob in Regno cœlorum, &
transiens ipse ministrabit nobis, cui in ter-
ris Angeli ministrabant. In cœlis erit ipse
minister noster, ut nihil nobis desit in vlla
gratia & in perenni gloria.
13. Hinc apparet quam meritō Christus sic-
cuti iubet querere Regnum Dei, iubet ni-
hilominus querere etiam iustitiam ipsam
Dei, qua & bona cœlestia consequimur, &
consequuntur nos bona etiā terrena. Hæc
enim est misericordia, quam nobis, si ius-
titiam fecerimus, Tobias sanctus vir pol-
licetur, exhortans in spiritu. *Conuertimini*
Tob. 13. 8. peccatores & facite iustitiam corā Deo, cre-
dentes, quod faciat vobis cum misericordiam
suam. Quod dicit, facite; idem est ac si di-
cat. *Quærite.* Quætere enim iustitiam est
illam facere. Dum verō sanctus vir inui-
tans ad eam faciendam dicit. *Conuertimini*
peccatores, exploratissimum est pecca-
tores tū non querere iustitiam, cum illā
non faciunt. Intelligite peccatores, dum
peccatores estis, iustitiam non facitis, ergo
neq; queritis, sed facitis iniquitatē & pec-
catum. Quid enim est facere iustitiam, nisi
obseruare mandata Dei? quæ idē dicun-
tur iustificationes. Vnde Propheta: *Vei-*
Psal. 118. 5 nam dirigantur via mea, ad custodiendas
iustificationes tuas. Tunc non confundar cū
perspexero in omnibus mandatis tuis. *Confite-*
bor tibi in directione cordis: in eo, quod di-
dicisti iudicia iustitia tua. Iustificationes tuas

custodi. Sic autem nominantur, quia di-
rigunt animam & opera nostra in rectum
sit cor nostrum, rectum opus. In directio-
ne cordis: dicit de illo. De operibus verō.
Vt iam dirigantur via: mea ad custodi-
das iustificationes tuas.

Directū cor non habet, qui illud ad ter-
rena conuertit, qui in rem suam facit, quod
facit; nō in honorem Dei. Nam dicit *Psal.*
101. 1. *Confitebor tibi in directione cordis,* id
est laudabo te, honorabo te, si ad te dirigā
cor meum. O quot sunt, qui prauum &
contortum cor habentes, se iactant recto
corde? Num aliud sentimus ex ore Balaa,
nisi quod sonat obedientiam Dei? Sic nun-
cius Balac dicit in domo ac regione sua. *Si*
dederit tibi Balac plenam domum suam ar-
genti, & auri, non poterit immutare verbum
18. *Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus lo-*
quar. Et cum peruenisset ad ipsum Balac,
promittentem ei mercedem aduenus sui.
Nunquid loqui poterō aliud, nisi quod Deus
18. *posuerit in ore meo?* Et rursus post primam
benedictionem. *Nū aliud possum loqui, nisi*
12. *quod iusserit Dominus?* Et post secundam: *12.*
Nonne dixi tibi quod quidquid mihi Deus
16. *imperaret, hoc facerem?* En quot bona ver-
ba. Sed prauum tamen illius cor cōtra Dei
iussionem facere conabatur, dolens quōd
mercedem amitteret oblatam & expecta-
tam. Idē enim Angelus restitit ei in via;
idē in prima benedictione dixit: *Ad be-*
20. *nedicendum adductus sum, benedictionem*
prohibere non valeo. Volebat ergō, sed non
valebat. Idē quoque factō sacrificio cum
vidisset, quōd placeret Deo, ut benediceret
Israēli, nequaquam abiit, ut antē periret-
rat, ut auguriū quæreret, sed dirigens con-
trā desertum, vultum suum. Sed consilium
14. pessimum, quōd dedit, de corumpendo
per mulieres populo, aperte cordis sui pra-
uitatem manifestat. O bona verba, quæ ex
ore Christianorum audiuntur. Sed cor eo-
rum deprauatū est post diuitias, sicut fuit
Salomon post mulieres. De viis verō quid
dicendum hoc iam patet, mores videntur,
communis vita fidelium in propatulo est.
Vbi prauum est cor, ibi prauæ sunt viæ, al-
peræ semitæ, distorti calles.

Audi. Nunquid nō concesserat Deus Ba-
laam,

laam, vt iter ad Balaac Regem Moabita-
 tum? Si vocare te vauerint (inquit) ho-
 mines isti; surge, & vade cum illis. Et eu-
 ni tamen obuius fuit Angelus prohibens &
 dicens. Ego veni, vt aduersarier tibi, quia
 peruersa est via tua, mihi que contraria.
 Quomodo peruersa est via concessa à
 Domino? propter prauitatem cordis. Ad-
 didit etiam concessioni Dominus. Ita
 duntaxat vt, quod tibi præcepero, facias.
 Cogitabat tamen homo pessimus, si quo
 modo posset aliter facere, atque Dominus
 præcepisset, si posset populo maledicere,
 Deoque contradicere. Præ autem cor pra-
 uam reddebat viam; dominante illi iniu-
 stitia, propterea iniustam mercedem ap-
 petebat. Contra quod rogat Psalmista:
*Gressus meos dirige secundum eloquium ve-
 rum: vt non dominetur mei omnis iniustitia.*
 O vox Sancti viri: Conuertimini pecca-
 tores, & facite iustitiam etiam Deo, Iniu-
 stitiam faciebat Balaam coram Deo, qui
 intuebatur cor eius. Nè facias iustitiam
 coram hominibus: modò coram Deo faci-
 endum est. Quoniam interdum quod ap-
 ud homines iustum videtur, iniustitia
 est apud Deum.
 16. Claram de hoc habemus doctrinā Do-
 mini Iesu apud sanctum Lucam Euangeli-
 stam. Vbi postquam relata est doctrina
 ista, qua remouetur temporalium solici-
 tudo & dixit Dominus. Non potestis Deo
 seruire, & Mammonæ; dicit Lucas. Au-
 diebant omnia hæc Pharisæi, qui eranta-
 uari, & deridebant illum. Et ait ad illos:
 14. Vos estis, qui iustificatis vos coram homini-
 15 bus. Deus autem nouit corda vestra: quia
 quod altum est coram hominibus, abomina-
 tio est ante Deum. Et quis est, qui non hanc
 doctrinam irrideat, quasi vanam? quasi
 inutilem? & quasi ad nos non pertinen-
 tem? facta clamant, si lingua silet. Homi-
 num mores communes adiuentiones,
 quid cogitent homines in cordibus suis,
 manifestum faciunt, quod videlicet sum-
 ma sapientia sit querere, quæ sunt super
 terram: in qua sapientia seipso iustificat,
 rationem adducens, cur diuitias parant.
 O qui scrutaretur corda hominum; vide-
 ret derisionibus plena, quæ irridet doctri-

nam de non colligendis diuitijs, & se iusti-
 fificant, vt qui prudentes sint, etiam apud
 Deum. Air enim Salomon: *Sapiens sibi vi-
 detur vir diues.* Ergò iure meritò Chri-
 stus non absolute dixit: *Quærite iustitiam,*
sed: Quærite iustitiã Dei. Quærite (inquit)
primum Regnum Dei, & iustitiã eius: etis,
(inquam) id est Dei. Et hoc est quod dixit
Tobias: Facite Iustitiam coram Deo.

Vt hanc facere impellamur, fructum at-
 tendamus. Credentes videlicet, quòd fa-
 ciat nobiscum misericordiam suam. Fru-
 ctus hic est sanctæ huius sollicitudinis erga
 Regnum Dei, & Iustitiam eius: de quo di-
 ximus, quod cælestia bona confert, atque
 terrena; quæ vtraque Tobias sub nomine
 misericordiae diuinæ comprehendit. Nam
 & in cælis Deus coronat in misericordia
 & miserationibus, & homines & iumenta
 saluat secundum misericordiam suam. Secun-
 dum quam etiam populum non deleuit in
 deserto, vt ille meruerat, & ipse fuerat cõ-
 minatus. Remouet autem imprimis To-
 bias falsam illã iustitiam hominum pecca-
 torum, qui in peccatis atarem degentes &
 arbitrati suo, in misericordia Dei gloriã-
 tur. Inbet Deus vt iustitia fiat, & tunc de-
 mum credatur in misericordia Dei. Quòd
 si Deus iustis pollicetur gloriam suã, hoc
 est ex misericordia eius. Nã etiam si nulla
 esset nobis merces deputata, teneremur
 tamen Deo seruire: & hæc est doctrina
 Domini dicentis: *Cum feceritis omnia, quæ
 præcepta sunt vobis, dicite: Quia serui inu-
 tiles sumus. Quod debuimus facere, feci-
 mus.* Facientibus ergò iustitiam miseri-
 cordia promittitur & exhibetur. Tribu-
 latio autem & angustia in omnem animã
 operantis malum. Quã igitur solliciti es-
 se debemus, vt iustitiam hanc Dei quæra-
 mus, & faciamus, ex qua & in deserto pa-
 scimur, & satiamur in patria? Per eam vi-
 uimus in hoc sæculo, in futuro regnamus.
 Nunc boni, tunc beati. Nunc rectè ince-
 dentes, tunc quietè & gloriosè sedentes
 in Regno Dei. Diligite ergò iustitiam,
 qui ad Regnum inuitamini, nè quando
 pereatis de via iusta, sed immaculati am-
 bulantes in lege Domini, beati sitis; do-
 nante Patre nostro. Amen.

MORA.

PROV. 28. 13

T. b. 13. 2a

Ps. 102. 4.

Ps. 135. 8.

Exod. 32.

10.

LUC. 17. 10.

Rom. 2. 9.

Ps. 118. 2.

MORALE.

18. *Q*uis vestrum potest adiacere ad statu-
ram suam cubitum unum? Quis ve-
strum potest unum capillum suum album
facere aut nigrum? Quis vestrum dicere po-
test: *Anima mea habes multa bona posita in*
annos plurimos? Quis vestrum cogitare po-
test, aut dicere: *Est mihi sufficiens vita?*
Quis vestrum norit, quid superuentura pa-
riat dies? Quis, quis vestrum dicat: *Ani-*
ma mea in manibus meis semper: Pote-
stat habeo ponendi, & iterum sumendi eam?
Heu in manibus Dei sunt sortes nostræ.
Ipse claves habet mortis & inferni. Si aper-
rit, nemo claudit. Si claudit, nemo aperit.
Ipse solus occidit, & viuere facit; percutit &
sanat; pauperem facit & ditat; humiliat, &
subleuat. Vos qui ditari festinatis, ad quem
ibitis? Vellem ex vobis scire, quod vos so-
licitudo diuitiarum impellit, quod trahit
cupiditas, quod ducit auaritia. Quod Da-
uid cecinit, ad omnia se extendit: *Inclina-*
ui cor meum ad faciendum iustificationes tuas in
æternum, propter retributionem. Propterea quod
omne agens agit propter finem: qui finis ad
se cor nostrum inclinatur, ut illum desiderans,
opus, quo ad illum aspiratur, libenter am-
plectatur. Quod nimirum non faceret, nisi
finem illum assequi speraret. Velle ergo à vo-
bis scire, ad aurum anhelantes, ubi est spes
vestra? In quo confiditis? Grandis vobis re-
stat via, & hominum pars maxima deficit in
hac via; paucorum enim sunt diuitiæ; pau-
perum plenus est orbis terrarum.

19. Quis ergo vos pascet in hac via? Num
3. Reg. 19. 5. Angelus? num coruus? num vidua Sare-
17. 6. prana? Quis ductor est vester? num Deus?
13. num Christus? num mundus? num Satanus?
num animus ipse vester? super quem nitim-
ini? Quæ est ista, quæ ascendit de deser-
to, inuixa super dilectum suum? certum est
neminem super alium inniti, quem non di-
ligat, qui non sit dilectus eius. Amabo vos,
dicite, cogitate, discutite; stare super vias
vestras, attendite vobis, videte quid faci-
tis. Ne velitis in circuitu ambulare, oculis
erutis molestantes in rem hostium vestrorum
sicut Samson. *Nolite fieri sicut equus & mu-*
lus, quibus non est intellectus. Videte vos-

metipfos. Iam labor vester manifestus est,
& laboratis sperantes in incerto diuitiarum.
Venite ad iudicium, ut in iudicio dispo-
natis labores vestros. Scio ego, & scitis
vos, quod fiducia sperandarum rerum, etiam
non apparentium pascit vos, ab inuente
studio & opere vestro. Alioqui enim in
tam grandi via, & opere tam operoso de-
ficeretis. Quid verò spem istam in nobis
operatur? Num fortuna? Non est hoc Chri-
stianorum, qui sub nutu diuine prouiden-
tiæ omnia subdunt. Num mundus? At
mundus quid est, nisi creatura Dei, quæ est
in manu Dei? Et si mundo adscribis confi-
dentiæ tuam, nescis tu ipse in quem confi-
das, nisi iterum ad fortunam reuertaris.

Distinguamus ergo, si forte cæcorum
oculos possimus aperire. Aut Deus est, aut
sunt homines, aut diabolus, aut homo ipse
innititur prudentiæ suæ atque potentiæ.
Singula discutiamus, ut detur paruulis a-
stutia, & his, qui ignorant & errant sapien-
tia & intellectus. Et à Deo possessore cæli
& terræ, initium faciamus, qui terram palmo
concludit. Porro qui sperant in illum, non
confundentur. *Suscitat verò de terra*
inopem, & de stercore erigit pauperem, ut
collocet eum cum Principibus. Quod minus
in Deo confidas, non recuso. Sed de illo
canitur. *Qui pauperem facit & ditat. Esu-*
rientes impleuit bonis, & diuites dimisit ina-
nes. In quem ergo diuitias collocabis? &
quid facto opus est, ut thesauris replea-
mur? Sapientem audiamus. Mirabilia ope-
ra Altissimi solius, & gloria; & abscondita, &
inuisa opera illius. Quare, quæso, sapiens
huiusmodi sunt opera Dei? pergit ipse.
Multi tyranni federunt in throno, & insu-
spicabilis portauit diadema. Id est, quod mul-
ti, qui propter tyrannidem non erant Regno
digni, regnauerunt; & multi abiectioni, de qui-
bus, quod diadema Regni acciperet, neque
spes erat, neque etiam suspicio, & acceperunt
tamen. De his tamen aliqui de folio gloriæ
deturbati sunt. Sic sapiens. Multi potentes
oppressi sunt valide, & gloriosi traditi sunt
in manus alterorum. Ecce hoc in potesta-
tibus. Vide & in diuitiis. Est homo labo-
rans, & festinans, & dolens impius, & tan-
to magis non abundabit. Est homo marci-
dus,

33. dus, egens recuperatione, plus deficiens virtute, & abundans paupertate: & oculus Dei respexit illum in bono, & exivit eum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput eius: & mirati sunt in illo multi, & honorauerunt Deum Nunquid nō in hac veritate mirabilia sunt opera Dei, & absconsa & inuisa? Poteſt Deus quemcumque, voluerit replere diuitijs, qui & Iob ab omnibus derelictum, locupletauit; & Tobiam, qui de vxoris labore victitabat, diuitijs amplificauit Sed qui sunt, in quos respicit oculus eius in bono? Num qui laborant & festinant, vt dicuntur? Num qui petunt ab eo locupletari? Num iustos omnes? sed pauperes euangelizantur, & pradicatur altissima paupertas eorum. Si hoc sciremus, iam nō mirabilia essent opera Altissimi, non absconsa, non inuisa. Diuidit singulis prout vult Impietas tamen obstat. Propterea sapiens impium vocatillum, qui laborat, festinat, & dolere, & tantō magis non abundat. De marciō verō debili, & inopi dicit, quōd multi mirantes honorauerunt Deum, nempe quia eleuatur de puluere egenū. Tamē neq; hæc est firma regula: quia hunchumiliat, & hunc exaltat, quia calix in manu Domini. Certum est hoc, quōd *Qui festinat ditari, non erit innocens* Quis ergo in eo, quod peccat, se arbitrat ab Omnipotente adiuuari? Erit ergo, qui peccans, confidat, quōd Deus faueat illius concupiscentiæ suæ. Pro uerbiū sic complet Salomon: *Vir fidelis multum laudabitur. Qui autem festinat ditari, non erit innocens.* Vides cupidum, illi, qui fidelis est, opponi? Ergo qui ditari festinat, non est fidelis. Ergo quod videtur fidere in Deo, fidelitas non est, fides non est, fiducia non est: sed præsumptio, sed temeritas, sed infidelitas est. An non est manifestum, illum qui cupidus est, alijs inuidere? sua cupit esse omnia, putat, vt de Leuiathan scriptum est, quōd in os eius insuat Iordanis: cupit quōd saphiri sint lapides eius, & glebæ illius, aurum. Sed de tali homine dicit Salomō. *Vir, qui festinat ditari, & alius inuidet: ignorat quōd egestas superueniet ei.* Non est ergo, quōd in Deo confidatis, o cupidi, putantes ab eo vobis para-

Tom. II. Bellintani.

ri diuitias, qui etiam necessariorum prohibuit sollicitudinem: & querentibus Regnum Dei, tantum necessaria pollicitus est. *Et hæc omnia (inquit) adicientur vobis.* Quæ verō omnia? quid manducabimus? quid bibemus? quō operiemur? sine tua sollicitudine hæc prouidebit. Cū sollicitudine ergo voraginem ipse replebit auaritię tuæ? Iubet ipse. *Caueto ab omni auaritia. Luc. 12. 15.* Et auaritiā nutriet ipse diuitiarum abundantia? Certē qui sic confidit in Domino, existimans, quod ei Dominus similis sit, Deum blasphematur.

Ergo ad alia transeamus. In hominibus est confidentia tua? Si bonum est confidere in Domino, quam confidere in homine. Vbi malum est confidere in Domino, qualis erit confidentia in homine? An necis, quōd omnis homo mendax? an igno- *P sal. 115. 2.* ras quōd Ægyptus homo est, & nō Deus? *Isa. 31. 3.* & equi eorum caro, & non spiritus? & inclinabit Dominus maam suam, & corruet auxiliator, & cadet, cui præstatur auxilium: simulque omnes consumentur. Hoc dicit de populo, qui auxilium quætebat ab Ægypto. Et tu confidis in homine? Audi ergo: *Maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum. Erit enim quasi myri. a in deserto. & non videbit, cum venerit bonum, sed habitabit in siccitate, in deserto, in terra falsuginis, & inhabitabili.* Desertus est locus *Matth. 14.* hic, dimitte turbas, vt emanent sibi escas. *15.* Homo in deserto impotens est prouidere. Habitas in terra deserta & inhabitabili, vbi aſida sunt omnia, si confidis in homine. Balac confidit in Balaam, & quid inde *Num. 22.* haustit ad votum suum? Pro maledictione *& seq.* benedicti sunt hostes eius, pro corruptione populi, ab eo superatus est, & extractus est exercitus eius. Sed & homo, qui confidit in homini, homo est. Plurimum in seipſis confidunt auari, sed & confidentiam istam obtinuit Deus, & maledictioni supposuit, qua dixit per Prophetam. *Maledictus homo, qui confidit in homine. Jerem. 17. 5.* Nōnne maledictio, quam Balac Rex Moabitum inducere satagebat super populum, cecidit super eum? ecce vox Dei per os Balaam de populo. Qui benedixerit *Num. 24. 9*

Fff tibi, sit

tibi, si ipse benedictus. Qui maledixerit in maledictione reputabitur, & subdit scriptura. Iaruf; Balac contra Balaam complotis manibus ait. Ad maledicendum inimicis meis vocavi te; quibus e contrario tertio benedixisti: reuertere in locum tuum. Deceueram quidem magnifice honorare te, sed Dominus priuauit te honore disposito. Ecce vanus conatus recedens magis in contrarium; vt cupiat homo, non fuisse aggressum opus, vnde sperabat emolumentum. Tu, tu ipse homo es ille, cui dum confidis, perdis oleum & operam. Audisti ne Salomonem in hanc rem; audi, audi illum. *Qui confisit in corde suo stultus est: qui autem graditur sapiens, ipse saluabitur.* O quanta hominum stultitia de se præsumunt, se magnifice circumspicientium, quasi potentes sint, quasi sapientes, veluti ceteris omnibus excellentiores. Sed stulti sunt, & stultitia eorum in fine operis, si non citius, manifestatur. Nam si qui sapiens graditur, saluabitur; ergo stultus salute priuabitur, frustra se laborasse experietur, in ventum iactasse studia, opera, sudores suos: stultus est, & stultus deprehendetur. O vnam saltem prudentiam stulti Balac imitaretur. Stultus fuit confidens in homine: at discooperta sibi stultitia sua, ab ea recessit. Reuertere ad locum tuum: dixit ad Balaam. Iam celsa, opera tua non indigeo, quæ non mihi cedit in bonum. Tu autem stulte, & in principio stultus es, & cadens non aperis oculos, sed adhuc conaris maniter. Id arrogantiæ tribuimus, an amentia: stultitiæ dedit Salomon, dicens: *Qui confisit in corde suo stultus est: sed reuelata stultitia, in ea adhuc persistere, nõ amentia est: sed te video in alium transferre culpam tuam, vbi & confidentiam.* Satana te tradis, vt tradat tibi, quæ ab alio sibi tradita mentitur. Balac in Balaa confidebat, nõ propter ipsum, sed quia ariolus erat, dæmonum confors, diaboli minister; nulla tamẽ facta est diaboli mētio, homini facta est locutio, promissio, redargutio. Sic sic qui fideles vocantur, Satana adherent, vt diuites fiant. Sed de hominib; loquuntur, de seipsis, de Deo, & in Satana tamẽ confidunt. Vis scire hoc?

Prou. 28. 26. Qui confisit in corde suo stultus est: qui autem graditur sapiens, ipse saluabitur.

Nũ. 24. 11.

Prou. 28. 26.

fraudes, furta, mendacia, iniustitiæ, vltra læo testis sint: per hæc enim dæmoni prestatat obsequium; vt de manu illius, quod expetât, assequantur: stultitiã hanc diximus an malitiam? an perfidiam? an animi duntiam & obstinationem? Heu tandem abiciamus opera tenebrarũ, & quæ sapientiæ sunt sequamur: id quærentes, vnde & nunc salui esse possimus, & in æternum Amen.

FERIA III. DOMINICÆ DE CÆCO.

CONCIO PRIMA

Nolite solliciti esse in crastinum vsque, nolite iudicare & non iudicabimini, Matth. 6. 34.

ARGUMENTVM.

De crastino non debemus esse solliciti. proximum iudicare non debemus. Quam ingens peccatum hoc iudicium. Quam nobis noxiũ. Optime.

APTVM documentum Sapientis omnibus sermonibus, in quibus verba Dei proponuntur, est hoc: *Esse mansuetus ad audiendum verbum, vt intelligas.* Facile ac promptum iubens hominem auditorem esse ad sui suscipiendum verbum. Nam qui aurem exhibet obsequentem ac docilem, hic clarius percipit & intelligit. Quod si de quoocunque verbo id est faciendũ, proculdubio id maxime præstandum est in auditu verbi Dei, quod potest saluos facere, qui obtemperãter excipiunt illud: cui consonat Iacobi Apostoli sententia & hortatio. *In mansuetudine suscipite istum verbũ, quod potest saluare animas vestras.* Quamuis autẽ, vt ait Apostolus, Euangelium virtus Dei sit in salutẽ omni credenti, id tamen, quo appetitur immediatũq; docemur effugere iudicium